

**Sprawozdanie
z realizacji „Gminnego Programu
Przeciwdziałania Przemocy
i Ochrony Ofiar Przemocy na lata
2024-2030”
za 2024 rok**

Wizna 15 kwietnia 2025r.

Spis treści

ROZDZIAŁ I. Wstęp

1. Podstawy prawne przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie
2. Wprowadzenie
3. Adresaci Programu
4. Miejsce realizacji Programu
5. Realizatorzy Programu i czas realizacji

ROZDZIAŁ II. Część programowa

1. Założenia Programowe
2. Kierunki i cele Programu
3. Beneficjenci Programu

ROZDZIAŁ III. Część diagnostyczna

1. Zasoby instytucjonalne
2. Potrzeby w sferze przeciwdziałania przemocy w rodzinie
3. Efekty realizacji programu

ROZDZIAŁ I. WSTĘP

Celem strategicznym Programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, ochrona ofiar przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy.

Program określa szczegółowe zadania do realizowania, ukierunkowane na: rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy międzyinstytucjonalnej, zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej, kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie, doskonalenie kadr zajmujących się diagnozowaniem i pomocą osobom dotkniętym tym problemem oraz edukację i profilaktykę mieszkańców gminy Wizna. Opracowanie Programu poprzedzone zostało diagnozą zjawiska przemocy na terenie Gminy Wizna.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2024-2030''w Gminie Wizna ma charakter długofalowy. Działania obejmują lata 2024-2030.

1. PODSTAWY PRAWNE PRZECIWDZIAŁANIU ZJAWISKU PRZEMOCY W RODZINIE

Podstawowym dokumentem regulującym działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673). Definiuje ona pojęcie przemocy w rodzinie, określa zadania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy. Określa zasady postępowania wobec osób doznających przemocy oraz wobec jej sprawców.

Ustawa określa zadania poszczególnych organów. Do zadań obowiązkowych należy: tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym: opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie; prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia; tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Pozostałe akty prawne działające na rzecz ofiar i sprawców przemocy to:

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. 2024, poz. 1283 ze zm.),

3. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz.U. 2023, poz. 2151 ze zm.),
4. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49 ze zm.),
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023r. poz. 1870),
6. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacje osób zatrudnionych w tych środowiskach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. z 2023r. poz. 1158 ze zm.)
7. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w województwie podlaskim na lata 2022-2027,
8. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2024-2030,
9. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wizna na lata 2021-2025,
10. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025-2027,
11. Program Wspierania Rodziny w Gminie Wizna na lata 2024-2025.

2. WPROWADZENIE

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy ma na celu zwiększenie skuteczności działań Gminy Wizna polegających na przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Na zjawisko przemocy w rodzinie można patrzeć z różnych punktów widzenia, przyjmując perspektywę indywidualną, systemową lub społeczną. Perspektywa indywidualna, to spojrzenie przez pryzmat osoby doświadczającej przemocy lub przez pryzmat sprawcy. Perspektywa systemowa to ukazanie możliwych form wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc oraz opis metod

wsparcia. Perspektywa społeczna zaś, to odbiór społeczny zjawiska przemocy w rodzinie, postawy członków lokalnej społeczności wobec aktów przemocy. Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie i dotyczy rodzin o różnym statusie społecznym i należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych i szkodliwych społecznie.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka: kształtuje osobowość, system wartości, światopogląd, styl i sposób życia. Ogromną rolę w prawidłowym funkcjonowaniu rodziny odgrywają relacje pomiędzy rodzicami, które powinny być oparte na miłości, wzajemnym szacunku i zrozumieniu. Jeśli występują zaburzenia w tej sferze, role wewnątrzrodzinne także ulegają zaburzeniu, w konsekwencji następuje stopniowa dezorganizacja życia rodzinnego.

Rodzina nie jest w stanie wypełniać podstawowych funkcji, łamane są zasady, a postępowanie poszczególnych jej członków staje się coraz bardziej destrukcyjne, niezgodne z normami moralnymi, społecznymi i prawnymi. Przemoc domowa stanowi często zagrożenie dla zdrowia i życia osób jej doświadczających. Jest źródłem lęku, rozpacz, poczucia bezsilności. Przemoc domowa może być skutkiem i przyczyną dysfunkcji w rodzinie.

Przemoc doświadczana w rodzinie rodzi konsekwencje głęboko szkodliwe, ujawniające się w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej. Działa dysfunkcyjnie na wszystkie sfery życia rodziny.

Definicje i charakterystyka zjawiska przemocy

Mówiąc o zjawisku przemocy oraz o sposobach jej przeciwdziałania, a także pomocy ofiarom i sprawcom, należy zdefiniować najważniejsze pojęcia związanych z tym zagadnieniem. Definicja najczęściej stosowana określa przemoc domową jako: działanie lub zaniechanie dokonywane w ramach rodziny przez jednego z jej członków przeciwko pozostałym, z wykorzystaniem istniejącej lub stworzonej przez okoliczności przewagi siły lub władzy, godzące w ich prawa lub dobra osobiste.

Przemoc w rodzinie w świetle ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, to: jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny.

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

PRZEMOC W RODZINIE CHARAKTERYZUJE SIĘ TYM, ŻE:

1. **JEST INTENCJONALNA.** Przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary.
2. **SIŁY SĄ NIERÓWNOMIERNE.** W relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy.
3. **NARUSZA PRAWA I DOBRA OSOBISTE.** Sprawca wykorzystując przewagę siły narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.).
4. **POWODUJE CIERPIENIE I BÓL.** Sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

3. ADRESACI PROGRAMU

Program adresowany jest do rodzin i osób, które ze względu na przemoc w rodzinie wymagają wsparcia społecznego, sprawców przemocy w rodzinie, świadków przemocy w rodzinie, przedstawicieli instytucji, organizacji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy w rodzinie, społeczności lokalnej.

4. MIEJSCE REALIZACJI PROGRAMU

Obszar Gminy Wizna.

5. REALIZATORZY PROGRAMU I CZAS REALIZACJI

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Wizna na lata 2024 - 2030 będzie realizowany przez instytucje zobligowane do działań z

zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie: Wójt Gminy Wizna, Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania przemocy w Rodzinie, Posterunek Policji w Wiźnie, Ośrodek Zdrowia w Wiźnie, Szkoły i Przedszkola z terenu Gminy Wizna, Prokuratura Rejonowa w Łomży i Sąd, Kuratorzy sądowi, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży.

ROZDZIAŁ II. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Wizna na lata 2024-2030 jest dokumentem opracowanym na podstawie wytycznych Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Głównym założeniem jest kompleksowość i interdyscyplinarność działań ujętych w ramy sprawnie funkcjonującego systemu ukierunkowanego na wsparcie i ochronę osób doświadczających przemocy, edukację i pomoc w korygowaniu zachowań sprawców; edukację kadr instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz szeroko ujętą edukację społeczeństwa.

Podstawą działań systemowych są następujące:

- 1) przemoc w rodzinie jest przestępstwem ściganym z urzędu,
- 2) najważniejsze jest bezpieczeństwo ofiary i zatrzymanie przemocy, bez tego pomoc jest zazwyczaj nieskuteczna,
- 3) za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca,
- 4) zrozumiałe są wahania i niekonsekwencje w zachowaniu i decyzjach ofiary przemocy, bowiem, jest to jeden z objawów doznawanych urazów oraz konsekwencja bycia ofiarą przemocy domowej.

Przemoc w rodzinie należy rozpatrywać z wielopłaszczyznowo, w szczególności biorąc pod uwagę poszczególne sfery życia człowieka: psychologiczną, prawną, ekonomiczną, społeczną i moralną. Z tego względu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie wymaga kompleksowego podejścia, a przede wszystkim efektywnych działań systemowych, z zaangażowaniem wszystkich podmiotów zajmujących się bezpośrednio czy też pośrednio tym problemem.

Pojedyncza instytucja nie jest sama w stanie skutecznie rozwiązywać problemu przemocy w rodzinie. Nieodzowna jest ścisła współpraca, przepływ informacji, określenie wspólnego celu, przewidywanie skutków oraz monitorowanie efektów. Współpraca jest podstawą skuteczności w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Aby skutecznie przeciwdziałać przemocy domowej niezbędna jest kompleksowość podejmowanych działań. Efektywność zapewni długofalowy system edukacji skierowany zarówno do grup zawodowych udzielających wsparcia, podejmujących interwencje i mających kontakt z osobami doświadczającymi przemocy jak również edukacja społeczna, a także zmianę obyczajów i postaw sprzyjających i usprawiedliwiających przemoc w rodzinie.

Wzrost świadomości społecznej przyczyni się do zapobiegania przemocy, umożliwi szybsze reagowanie a także spowoduje, że sprawcy przemocy będą odczuwać brak akceptacji dla swoich działań, co znacznie zwiększy skuteczność w jej zapobieganiu oraz łagodzeniu jej następstw.

2. KIERUNKI I CELE PROGRAMU

CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

Głównym celem wyznaczonym w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Wizna na lata 2024-2030 jest:

Ograniczenie zjawiska przemocy i zapewnienie bezpieczeństwa, pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy oraz prowadzenie oddziaływań na osoby ją stosujące, a także podniesienie poziomu świadomości społecznej w obszarze zjawiska przemocy domowej.

I CEL SZCZEGÓŁOWY: Zapewnienie bezpieczeństwa, pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej.

Lp.	Wskaźniki monitorujące roczne	Realizatorzy
1.	Liczba osób doznających przemocy domowej - 15	Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie
2.	Liczba rodzin doznających przemocy domowej objętych pracą socjalną, poradnictwem- 10	
3.	Liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności edukacyjnej i informacyjnej osób doznających przemocy domowej- 1	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny
4.	Liczba działań monitoringowych- 23	Placówki oświatowe
5.	Liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej w związku z występowaniem przemocy domowej - 10	Posterunek Policji w Wiźnie Komenda Miejska Policji w Łomży
6	Liczba posiedzeń grup diagnostyczno pomocowych - 41	
7	Liczba posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy domowej- 14	

II CEL SZCZEGÓŁOWY: Prowadzenie oddziaływań na sprawców przemocy domowej.

Lp.	Wskaźniki monitorujące	Realizatorzy
1.	Liczba przeprowadzonych interwencji- 45	Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny Placówki oświatowe Posterunek Policji w Wiźnie Komenda Miejska Policji w Łomży
2.	Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart” - 9	
3.	Liczba osób stosujących przemoc domową - 10	
4.	Liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych- 3	
5.	Liczba osób skierowanych do Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych- 12	
6.	Liczba podmiotów, z którymi podjęto współpracę - 4	

III CEL SZCZEGÓŁOWY: Prowadzenie działań profilaktycznych oraz edukacja społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy domowej.

Lp.	Wskaźniki monitorujące roczne	Realizatorzy
1.	Liczba działań edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy skierowanych do dzieci i młodzieży - 36	Ośrodek Pomocy Społecznej Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny Placówki oświatowe Posterunek Policji w Wiźnie Komenda Miejska Policji w Łomży
2.	Liczba działań edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy skierowanych do rodziców- 13	
3.	Liczba opracowanych i upowszechnianych materiałów informacyjnych w zakresie przemocy domowej- 12	

IV CEL SZCZEGÓŁOWY: Podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania związane z przemocą domową.

Lp.	Wskaźniki monitorujące roczne	Realizatorzy
1.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach/podnoszących swoje kwalifikacje z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej- 26	Ośrodek Pomocy Społecznej Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny Placówki oświatowe Posterunek Policji w Wiźnie Komenda Miejska Policji w Łomży
2.	Liczba opracowanych materiałów szkoleniowych- 11	

4. BENEFICJENCI PROGRAMU

Wszelkie cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego programu mają służyć poprawie sytuacji rodzin doznających przemocy, jak i ochronie rodzin zagrożonych przemocą.

Aby efektywnie zapobiegać problemowi przemocy w rodzinie i zwalczać negatywne zachowania, w tym zakresie, konieczne jest stworzenie spójnego i kompleksowego systemu pomocy osobom uwięzonym w przemoc, opartego o aktywizację i rozwój zasobów lokalnych, zwłaszcza dostępnych form pomocy oraz dostęp do specjalistów.

Program kierowany jest do ofiar przemocy w rodzinie, sprawców przemocy w rodzinie, świadków przemocy w rodzinie, przedstawicieli instytucji, organizacji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy, społeczności lokalnej.

ROZDZIAŁ III. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

1. ZASOBY INSTYTUCJONALNE

Zespół Interdyscyplinarny w Wiźnie łączy sieć instytucji zajmujących się bezpośrednio przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie na terenie Gminy Wizna:

- ☐ Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiźnie,
- ☐ Komenda Miejska Policji w Łomży,
- ☐ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wiźnie,
- ☐ Ośrodek Zdrowia w Wiźnie,
- ☐ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży,
- ☐ Sąd Rejonowy w Łomży – kuratorzy zawodowi i społeczni,
- ☐ inne zainteresowane instytucje.

Przedstawione ww. podmioty wchodzi w skład Zespołu Interdyscyplinarnego w Wiźnie powołanego Zarządzeniem Nr 30/2023 Wójta Gminy Wizna z dnia 12 września 2023r r. w sprawie powołania członków zespołu interdyscyplinarnego, zmienionego Zarządzeniem Nr 3/2024 Wójta Gminy Wizna z dnia 18 stycznia 2024 r w sprawie zmiany w składzie osobowym zespołu interdyscyplinarnego.

2. POTRZEBY W SFERZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

- 1) Prowadzenie systemu informacji i edukacji w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 2) Stałe doskonalenie zasobów kadrowych; wypracowanie i wprowadzenie procedur oraz monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie.
- 3) Wprowadzenie spójnego systemu współpracy i koordynacji pomiędzy podmiotami

- działającymi na rzecz rodzin dotkniętych przemocą domową.
- 4) Stałe monitorowanie, ewaluowanie oraz inicjowanie wprowadzania koniecznych zmian w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, edukacja społeczna.

3. EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Podjęte w programie działania w znaczący sposób wpłynęły na realizację celów Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2024-2030. Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie koordynował działania podejmowane przez podmioty oraz specjalistów zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej. W ramach pracy Zespołu powoływane były grupy diagnostyczno-pomocowe. Współpraca przedstawicieli instytucji w ramach grup diagnostyczno- pomocowych polegała na wypracowaniu najskuteczniejszych metod postępowania w indywidualnych przypadkach skierowanych do osób doznających przemocy domowej, osób stosujących przemoc domową oraz do świadków przemocy, którymi także były dzieci. Działania prowadzone w ramach programu przyczyniły się do zwiększenia świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej. Działania służb mające na celu zatrzymanie przemocy domowej zostały zintensyfikowane. Znacznie uległa zwiększeniu liczba grup diagnostyczno- pomocowych, w ramach których podejmowano rozmowy z osobami doznającymi i stosującymi przemoc domową. Wszystkie osoby objęte procedurą „Niebieskie Karty” miały dostęp do profesjonalnej pomocy specjalistów działających w obszarze przeciwdziałania przemocy na terenie gminy Wizna. W dalszym ciągu istnieje potrzeba rozszerzenia zakresu pracy z rodzinami dotkniętymi przemocą domową o specjalistyczne poradnictwo oraz organizowanie dodatkowych szkoleń dla wszystkich osób działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej. Wszystkie działania prowadzone w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie skierowane do rodziców, dzieci, osób doznających i stosujących przemoc domową miały na celu zmianę postaw, przekonań i zachowań wobec zjawiska przemocy.

Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Wiźnie